

Kukanpäivä

TUOMAS JUNNA

Floran päivänä, 13. toukokuuta 1848 kajahti Maamme-laulu helsinkiläisten ylioppilaiden kupeista vain parin sadan metrin päässä siitä, missä nykyään sijaitsee Helsingin yliopiston geologian osasto. Tai näin opin paluumatkalla Espoon Nuuksiossa sijaitsevasta Haltian luontokeskuksesta SGS:n kukanpäivän tapaamisesta, sillä jokseenkin ainoat merkkipäivät jotka kaltaiseni maallistunut ja päivystystyöllä elänyt ihminen osaa kalenteriin sijoittaa ovat uuvuosi, joulou ja juhannus.

Itse osallistuin Floran päivän tapaamiseen paitsi kirkasotsaisena geologian opiskelijana, myös katala kallo hämäräperäisiä taka-ajatuksia pullollaan. Helsingin yliopiston digitaalisia opetusmateriaaleja kehittävä digiloikka-projekti, jonka parissa allekirjoittanutkin pakertaa, tähtää tuottamaan myös geologiaa popularisoivia materiaaleja ja yhteistyö pääkaupunkiseudun merkittävimmän luontokohteen kanssa voisi palvella montaa tarkoituspääää. Kiinnostuksen herättäminen geologiaa kohtaan, uusien elämysten tarjoaminen keskuksen kävijöille – tilaisuus tarjosi digiloikkareille hyvän tilaisuuden kokeilla uusia menetelmiä geologisen tiedon välityksessä niin asiantuntijoille kuin suurellekin yleisölle kohdistettuna. Tämä yhteistyö etenikin jo suunnitteluasenteelle.

Paikalle saapuneen seurueen kokoonnuttua Pitkäjärven rannalla sijaitsevaan moderniin ja valoisaan grillikotaan vietettiin alkajaisiksi hiljainen hetki Floran päivää ennen poistuneen monelle tutun geologin muistolle. Keijo ”Kelli” Nenosen poistuminen oli menetys läheisten lisäksi myös tieteenalalle ja toimi osanaan alustuksena ensimmäiselle keskustelunaiheelle: geologian popularisointi ja mielenkiinnon herättäminen myös nuorissa, jotta jatkossakin opiskelemaan hakeutuu lahjakkaita ja motivoituneita opiskelijoita.

Eväiden grillaamisen ohella keskustelu siirtyikin nopeasti suuren yleisön geologian tuntemuksen nykytilaan. Lukioissa ei varsinaisesti puhuta geologiasta itsenäisenä tieteenalana, vaan geologia on parhaimmillaan pieni alaviiite maantiedon oppiaineessa. Lisäksi geologian opettajat kohtaavat yliopistouransa toisaalla

Kuva 1. Skumppaa ja geologiaa Haltian luontokeskuksen kodassa.

Figure 1. Sparkling wine and geology at the Haltia nature center kotka.

Kuva 2. Jäätikön käyttäytymisen luonnehdintaa Ancyclusjärven rannalla.

Figure 2. Sketching glacial behavior on the shores of Lake Ancyclus

aloittaneita opiskelijoita, jotka tulevat kertomaan, että eivät edes tieneet, että geologiaa voi opiskella. Näin ollen jonkinlainen, etenkin lukioikäisiin kohdentuva tiedottaminen olisi varmasti tärkeimpiä asioita, joihin geologian tulevaisuuden nimissä olisi syytä tarttua.

Geologien täsmäiskut yksittäisiin lukioihin ovat vaikutukseltaan liian pistemäisiä, joten tarvetta olisi kehittää jonkinlainen digitaalinen opetuspaketti tai yhteistyömalli. Pääsääntöisesti maantieteen opettajakoulutuksen saaneet opettajat voisivat hyödyntää mallia valtakunnallisesti monien tieteenalojen lukio-opetuksen siirtyessä alati poikkitieteellisempaan suuntaan. Vai voisimmeko lähestyä kentties kemian opetusta, rynnistää stabiilit isotopit ojossa murtamaan lukiossa perinteisesti korkeita raja-aitoja maantiedon ja matemaattisten tieteiden väliltä?

Geologian popularisoinnin hengessä haluaisinkin peräänkuuluttaa kaikkien geologien mielipiteitä ja ehdotuksia geologian popularisoimiseksi niin nuorisoon kuin varttuneemman väestön keskuudessa. Myös digiloikka ottaa vastaan mielellään ehdotuksia siitä, miten digitaalisia geologisia ympäristöjä voisi kehittää tai käyttää geologian popularisoimiseksi. Sähköpostissani on aina tilaa kaikenlaisille ideoille.

Geologian tulevaisuudesta keskustelu soljui geologisen historian kontrolloimaan geologiseen preesensiin aiheen kääntyessä Haltian luontokeskuksen ympärillä avautumaan maisemaan. Yliopistonlehtori Seija Kultti ja akatemiaturkija Jussi Heinonen johdattelivat yleisön läpi alueen geologiaa määrittävien tapahtumien. Nämä muutamat merkittävät tapahtumat ja vajaa pari miljardia vuotta rapau-

tumista tekevät Nuuksioista sen mitä se nyt on ja j sitoo alueen mielestäni geologian mielenkiintoisimpaan osa-alueeseen: muutokseen ajassa. Sillä vaikka Nuuksion luonto on itsessään tyrmävään kaunis, on siinä kuitenkin geologin silmin nähtävissä vielä lukuisia muitakin, toinen toistaan huikaisevampia maisemia.

Aluetta määrittävä mikrokläänigraniitti kuljettaa tarkastelijan komeiden poimuvuorten juuriosissa sulaneisiin metasedimentteihin. Rapakivigraniitit kertovat taivaan pimentävistä tulivuorenpurkauksista Viipurin batoliitin muodostumisen aikaan. Silokalliot, jotka kertovat massiivisen jäätikön virtauksesta alueen yli sekä ruhjelaaksot ja savikerrokset, joista nähdään jäätikön nöyrtyneen jämäkän Nuuksion ylängön edessä. Ja muinaisrannat, jotka kertovat kuinka nykyisellä Haltian parkkipaikan reunalla voisi huljutella varpaita Ancylysjärven rannassa. Ja vaatimattoman näköinen suo, jossa koko holoseenin historian ohella nähdään vesipähkinän myötä mahdollisesti esihärmäläinen farmari kuokkimassa pirttinsä pihalla.

Nämä ovat hienoja maisemia ja on säälä, että useimmilta ihmisiltä moiset nähtävyydet

Kuva 3. Holoseenihistoriaa aina Baltian jääjärvelle asti tallentanut pieni suo.

Figure 3. The swamp that records Holocene history all the way to the Baltic Ice lake.

jäävät näkemättä ja huomaamatta. Jo planeettamme monimuotoisuuden ja kehityksen ihannoinnin nimissä geologisen tiedon popularisointi ja maiseman synnyn selittäminen suurelle yleisölle tuntuu tavoittelemisen arvoiselta.

TUOMAS JUNNA

tuomas.junna@helsinki.fi

Kirjoittaja on maisteriopiskelija Hydro- ja ympäristögeologian linjalla sekä digiloikka-projektisuunnittelija Helsingin yliopistolla.

Summary

The traditional Flower Day excursion took place in Haltia Nature Centre in Nuuksio on May 13. The location was chosen not only because of its beauty, but also because Haltia is seen as possible collaboration partner in popularizing geology using digital media. Among toasting with sparkling wine and grilling sausages, two topics were discussed: the geological sights and origin of outcrops and deposits found in the vicinity and topic of popular science and geological outreach. The

latter is tied to the ongoing project of University of Helsinki that produces free-to-use digital geological learning environments for geology students and, in near future, broader public.

Ensuring the available of motivated quality students is a necessity for the progress of geology in Finland. Using VR and other 3D digital media could possibly reach high school kids effectively as well as allow the broader public to see their nearby environments through the eyes of a geologist. University of Helsinki digital leap project welcomes all input and suggestions.